

1994. október 7. - **A washingtoni hősök terén, a Mallon húzódik az a sötétszürke márvány emlékfal, amelybe a több tízezernyi, Vietnamban elesett amerikai katona nevét vésték.** A közeli sétányon hatalmas „telefonkönyvek” az esetek felsorolásával és egy szoborcsoport, egyenruhás fehér és fekete harcosokkal. Az emlékművet gondos kezek tisztítják. Az emlékfal előtt százak böngészik hozzátartozójuk, ismerősük nevét, leteszik a szál virágot és a piciny amerikai zászlót. Őrzik az esetek emlékét.

Először volt ugyebár a Hair, melyben a hosszú hajúak tiltakoztak a vietnami vágóhíd ellen. Aztán végigborzongtuk Coppola Apokalipszis most!-ját. Majd hírért vettük, hogy a nyugat-berlini filmfesztiválról a szocialista küldöttségek kivonultak a Szarvasvadász vetítése miatt. Rohantunk Nyugatra, megnézni a filmet. Láttuk a Jó reggelt Vietnam!-ot, és nemrég hallottunk a Miss Saigon bemutatójáról. És íme, itt van, megérkezett. A dizájn ugyanaz, mint a Broadway-n vagy Londonban. A Mackintosh ad magára. Világmárka, mint egy kóla. A Sunday Times kritikusa állítólag azt írta a darabról, hogy „Musicales jönnek és mennek, de ez a darab maradandó”. Pontosítanom kell az ismeretlen méltatót: a Pillangókisasszony maradandó. Nem tudom, hogy a francia szövegíró, Alain Boublil úr fizetett-e jogdíjat az amerikai Dávid Belasco úrnak, a Puccini-opera eredeti drámaírójának a sztoriért. A történet mindenesetre onnan ismerős. Igaz, Pinkerton tengerésztiszt, Chris pedig csak tengerészgyalogos. Ez utóbbi ifjú egy saigoni bárban megveszi Csocsoszán-Kimet Goro-Pro-fesszortól néhány dollárért. Egybekelnek, aztán az evakuálás zűrzavarában elszakadnak egymástól. Eltelik három év, Saigonból Ho Shi Minh város lesz, és a Professzor már Bangkokban futtatja Kimet. Újabb néhány év múltán megjelenik Chris az amerikai feleségével, Kate-Ellenel, s vinné haza a kisleányát. A zárójelenetben Buddha-szobor helyett az esküvői szertartás megőrzött relikviái előtt nem törrel, hanem pisztollyal lesz öngyilkos Kim. A történet maibb, keményebb, mert még egy halott van: Kim lelövi vietnami vőlegényét, a Viet-kong-herceggé lett Yamadori-Thuyt.

Eme déja vu-n túllépve adjuk át magunkat a mű élvezetének.

Egy saigoni bár lánypiacán a fehér szűzruhás Kim (Bíró Eszter) a friss áru. (Tizenhat év mögöttem, még tudok álmodni.) Ezt azonnal el is hisszük, mert Eszter teljes hitelességgel, ártatlan tisztasággal és szép csengésű hanggal énekl. Ugyanilyen meggyőző Gigi (Csengeri Ottília), aki szépet énekel vágyairól: New Yorkról és két gyerekről. Kimnek is tetszik a jóképű Jenki, aki nem rá, hanem sörre vár, de már táncolnak is a szexi slágerre. Christ is megérinti és meg is ijeszti a lány őszinte kitárulkozása. (A nevem Kim és tetszel nekem.) Fizet, hogy kiléphessen a helyzetből. (Tedd el és menj el innen, ez a hely nem neked való!) Végül, csak

megesik a dolog meg a lány, és Chris előrelátón fohászkodik. (Istenem miért most küldtél ilyen lányt?) A pénzt Kim visszautasítja, Chris pedig már nem is akar megválni a lánytól. (Cseszd meg Professzor, ez a kincs az enyém!) A Ho Shi Minh városi Viet-kong-ünnep látványos, de uncsi. Szerencsére előkerül Kim, szűzies, szép hangjával. Az egyáltalán nem ártatlan Professzor a kitűnő (Szolnoki Tibor) viszont megmentővé lép elő. Tudja, hogy Kim kisleány, de csak Bangkokban konvertibilis.

A második részben hallunk egy jó szót Sasvári Sándortól (John), és átéljük a fejvesztett saigoni evakuálás emlék-látomását. A sötétben nem vált világossá, hogy erre a dramaturgiai átcsoportosításra miért volt szükség. A helikopter persze hatásos. A bangkoki szállodajelenet az egyik csúcspont lehetne, de Sáfár Mónika (Ellen) szép, telt hangja sem veheti föl a versenyt az evakuálási jelenet hatásával. Aztán az út véget ér Kim számára, Good bye, és eldördül a végzetes lövés.

Nem irigylem az 1975-ben született Bíró Esztert. Prostituálnak induló elhagyott leányanyát játszani, ölni és öngyilkolni, nem semmi. Még akkor sem, ha ölelhető-védhető szerepgyermek van. Eszter ebben a nehéz — élete első — szerepében még kissé tétova, de paradox módon ez nem gyöngíti, hanem erősíti a hatást, hitelesebbé teszi a saigoni leány alakját.

Köszönet illeti Toldi Máriát, hogy rábeszélte Esztert, menjen el az énekes meghallgatásra. Lehet, hogy fölfedezett valakit.

A magyar változat színpadra állítói (Kerényi Miklós Gábor rendező, Várkonyi Mátyás zenei vezető, Miklós Tibor szövegíró és munkatársaik), valamint a népes szereplőgárda ártatlanok ebben a plágiumban. A fontos az, hogy munkájuk kellemes élményt nyújtott, s bevallom csaknem megkönnyeztem. Lehet, hogy nekünk magyaroknak is fontos egy ilyen amerikai-vietnami történet? Majd kiderül a sikerből.

Két éve a Fehér Ház körül - akkor még Bush lakta - egy rozszant Ford Mustang utánfutóján nap mint nap olvasható volt a következő fölirat: Kedves Clinton, soha többé ne égess el egyetlen amerikai zászlót se! Az elnökválasztás finisében ez a célzás Clinton angliai egyetemi éveiben a vietnami háború elleni tiltakozására vonatkozott. Azóta a szaxofonozó oxfordi diákot elnökké választották. Vajon látta-e Clinton a Miss Saigont? **Zétényi Zoltán** Fotó: 2Z Fotó&Média